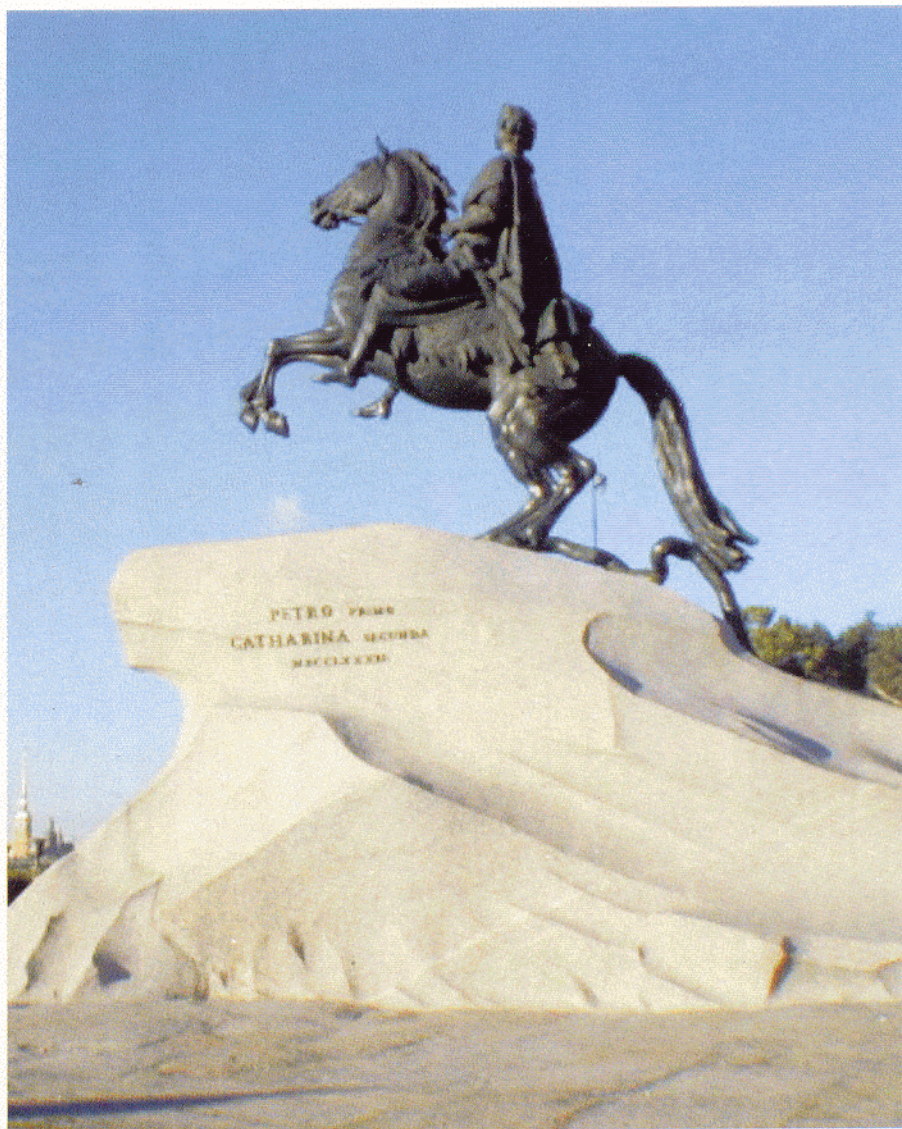

M
A
G
Y
A
R
T
A
N
Í
T
Á
S

Bronzlovas
E. Falcone szobra Szentpéterváron

2004/2.
MÁRCIUS-ÁPRILIS

A nevekről

A névtan oktatása és kutatása az ELTE Tanárképző Főiskolai Kar Magyar Nyelvtudományi Tanszékén 1984–2003 (Kronika Nova Kiadó)

Rendhagyó módot választottam a kötet bemutatására. Idézzel kezdem, nevezetesen azzal, amit a kötet Utószavában Hajdú Mihály megfogalmazott. „Az egész tanszéken folyt iskolateremtő munkának és a magyar névtudományban betöltött helyének legmutatósbab és legrangosabb munkája és a tanulmánygyűjtemény, amelyet nagy szeretettel és őszinte elismeréssel ajánlok a magyar névkutatók és a névtan iránt érdeklődők figyelmébe.”

A kötetet Fercsik Erzsébet szerkesztette, s azzal a céllal válogatta az írásokat, hogy bemutassa az ELTE Tanárképző Főiskolai Karának Magyar Nyelvtudományi Tanszékén 1984 és 2003 között folyó onomasztikai munkát. A technikai munkatárs Hegedűs Hajnalka volt.

A kötet első részében találhatóak a tanárképző főiskolások számára meghirdetett névtani témájú esszéverseny dokumentumai. A beérkezett dolgozatok közül az első helyezett pályamunkát teljes terjedelmében, a többi rövidítve vagy egyes részleteket kiemelve olvashatjuk. Az esszéversenyyel kapcsolatos részt két tanulmány zárja: Szikszainé Nagy Irma egy Földényi F. László-esszé eleméz szövegtani megközelítésben, Erdei Iván pedig az esszé és más prózai szövegek „megszólalatlásával” foglalkozik.

A kötet második részében Fercsik Erzsébet vizsgálja a névtan helyét a magyar nyelvtudományi tanszék oktatási rendjében, és áttekinti a tanszék oktatóinak névtani tevékenységét. Kiegészítésként két bibliográfia is szerepel. Az egyik a névtani témájú szakdolgozatok 1984–2003 közötti kronologikus bibliográfiája. Az időszakban több mint száz névtani témájú szakdolgozat készült. A kötetből kiderül, hogy személyekkel foglalkoztak legszívesebben hallgatónk A statisztikai adatok szerint a helynevek gyűjtése és feldolgozása, majd pedig a névformák feltárása követi. A másik bibliográfia a tanszék oktatóinak névtani témájú publikációit tartalmazza.

Mintegy száz oldalon részleteket is olvashatunk a tanszéken készült névtani témájú szakdolgozatokból. Kiválasztásuk legfőbb szempontja a sokszínűség és a módszertani gazdagság. Ízeliüként néhány cím: Alsópétery családnevei (1895–1870), Névadási szokások világszerte, Mátyásföld utcanévváltozásai, Valkó község ragadványnevei, Dég község helyneve, A gyógyszeripusok névtani háttere, Nabokov Lilitjának stiláris sajátosságai....stb.

A kötetet a tanszék oktatóinak a névtan oktatásával és egy-egy érdekes onomasztikai terület kutatásával kapcsolatos tanulmányai zárják

Bódi Zoltán az internetes domainnevek jelentésszerkezetét kutatja. A kiválasztott domainneveket két fő kategória szerint csoportosította. Külön választotta a szövevek és a jelnevek csoportját. Megállapítja, hogy „a domainnevek olyan virtuális helynevek, amelyek címszerű tulajdonságokkal rendelkeznek”.

Erdélyi Erzsébet nemcsak új módszereket és technikákat mutat be az anyanyelv tanításához, hanem egy kidolgozott témát is javasol, amely a hagyományos tananyaghoz szervesen illeszkedik. Az integráció és a koncentráció lehetőségeit ragyogóan kihasználva, a történetet két nagykorósi földrajzi névhez: a Sajtos dülönévhez és a Basafa jelfánévhez kapcsolja.

Fercsik Erzsébet eredet szerint vizsgálja a mai magyar keresztnevkészletet. Csoportosítja a magyar keresztneveket és a keresztnevkincs tagolódását.

Koltói Ádám figyelemreméltó összefoglalást ír a publicisztikai címekről. A címet a tulajdonnévi funkcióhoz hasonlítja. Színes és érdekes címfonták gyűjtéséből grammatikai és tartalmi felosztást készít. Utal a címek felhívó üzenetére, amely szükségszerűen alakítja a közfigyelmet és a közhangulatot.

Madarászé Marossy Ágnes két Németh László-dramában vizsgálja a megszólítást, megnevezést, említést és azonosítást mint szövegművelő és -stiliztikai eszközöket.

Radt Judit tanulságos gondolatait az idegen keresztnevek helyesírásáról és anyakönyvezéséről minden leendő szülővel megosztánám. Cikkében történetiségben vizsgálja föl a magyar helyesírás idevágó szabályait. Az anyakönyvvezetők munkáját segítő illetve korlátozó jogszabályokat is megismerhetjük. Határozottan megkérdőjelezi, hogy a névizlés formálásának leghatékonyabb módja a szabályozás, a szigorító rendelkezések bevezetése.

T. Somogyi Magda az állatnevek helyét keresi a névtanban. Ismert névtani tanulmányok alapján próbál meg összeállítani leendő állatnév-kutatókat segítő szempontsort. Állatnevek jelentéstani típusait és a névadás motivációit vizsgálja.

Tóth Etelka a Magyar helyesírási szótár szerkesztése során arra a felismerésre jutott, hogy „nagy szükség lenne egy olyan, élőnyelvi felmérésen alapuló céladatbázisra, amely az ingadozó szóalakok nyelvi megjelenését dokumentálja hiteles forrásként, és amely egyúttal valós és nagyszámú nyelvi adattal szolgál az elméleti kutatásokhoz is.” Ilyen elvi megfontolásból született a rugalmasan bővíthető elektronikus adatbázis. Tanulmányában a tulajdonnevek körében végzett vizsgálatok eredményeiről számol be.

Hajdú Mihály záró gondolataiban a magyar névtannal foglalkozó személyek köré csoportosult iskolákat, műhelyeket tárja elénk. Segítséget nyújt azoknak, akik a kötet elolvasása után kedvet kapnak a névtani kutatásokhoz.

Ajánlom ezt a könyvet mindenkinek, hiszen nevünkkel már megszületésünkkel „találkozunk”. Különösen javaslom pedig azoknak, akik a jövőben névtani kutatással szeretnének foglalkozni.

Suhajda Edit